

19/12/74

MIDDEN-OOSTEN:
sores aan alle kanten

MUNSTER-SÜD:
scherpschieten met geschut

X-01:
blaren in genistenhanden

X-01

Ongeveer 1200 militaire voertuigen vertrekken 14 oktober uit Nederland in de richting van de Noordduitse laagvlakte.

Uur 'U' voor de grootste genie-oefening is aangebroken: X-01. Aan deze oefening, die tot en met 24 oktober speelt rondom Salzhausen op de Lüneburgerheide, nemen alle parate eenheden van 101 Geniegevechtsgroep, onder leiding van de gevechtsgroepstaf, deel. En ook de staven van de (genie) bataljons zijn daarbij betrokken, evenals eenheden van de infanterie, van de verbindingdienst, transport-detachementen, detachementen van de Koninklijke marechaussee, verzorgingseenheden, lichte vliegtuigen.

In totaal 3000 Nederlandse militairen wisselen een comfortabel bed (en stromend water) voor de tent, de slaapzak in de open lucht (in de hosende regen), of de bak van een drietonner. Of, heel vaak, voor verplaatsingen, voor zwoegen met ijzer aan een rivier.

In totaal zijn voor de genisten ongeveer 300 klussen op te knappen, zoals 'vernielingen' aan bruggen en viaducten, wegkratering, verhakkingen, weg- en oeverversperringen, mijnafsluitingen, het in de vaart brengen van veren, brugslag.

**eerste
complete
genie-oefening**

Het doel van de oefening: het gedurende de opleiding geleerde in een gefingeerde oorlogssituatie in de praktijk brengen en het 'checken' van de operatieplannen.

... Zwaar bewolkt weer met op de meeste plaatsen regen. Matige tot krachtige wind, eerst noordelijk, later ruimend naar noord-oost ...

... Geef ze een stuk ijzer en ze werken zich de blaren in hun handen ...

... De intendance doet nog wel wat anders dan alleen maar sokken tellen. 15.000 'tuinparasolvoeten' (à 15 kg, na gebruik in de modder 18 kg) worden (twee maal) op de trein geladen en daarna weer gelost ...

Trillend schiet de naald langs de schaal van de zend-ontvangstinstallatie bij de commandopost van 101 Geniegevechtsgroep in het Westduitse dorpje Salzhausen. Er is weer verbinding. Het bericht kan weer door op het divisie-commandonet.

Tot aan het einde van de massale genie-oefening X-01 in de Noordduitse laagvlakte, die van 14 tot en met 24 oktober is gehouden, heeft de verbindingsofficier van 101 Geniegevechtsgroep het er maar knap moeilijk mee om de kanalen open te houden. Regelmatig worden er berichten door Oost-Duitsland 'uitgedrukt'.

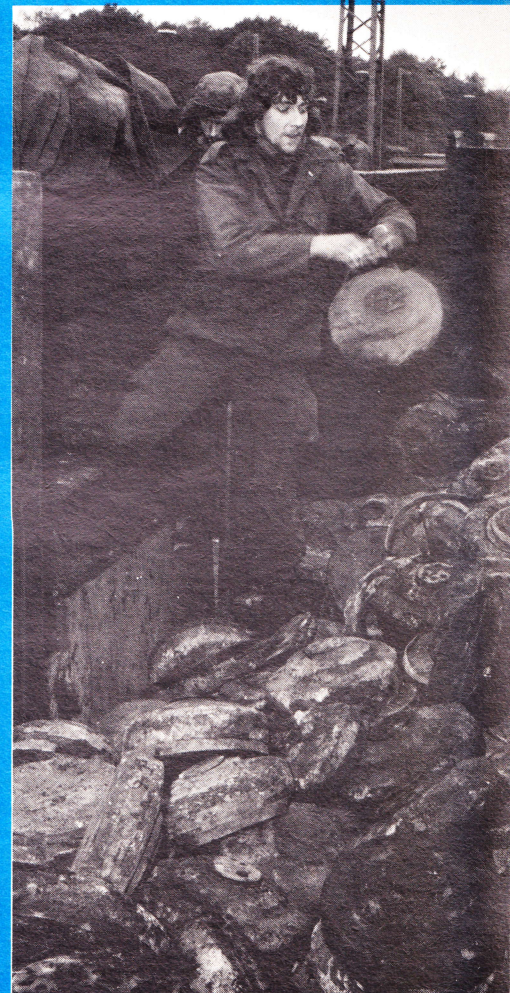
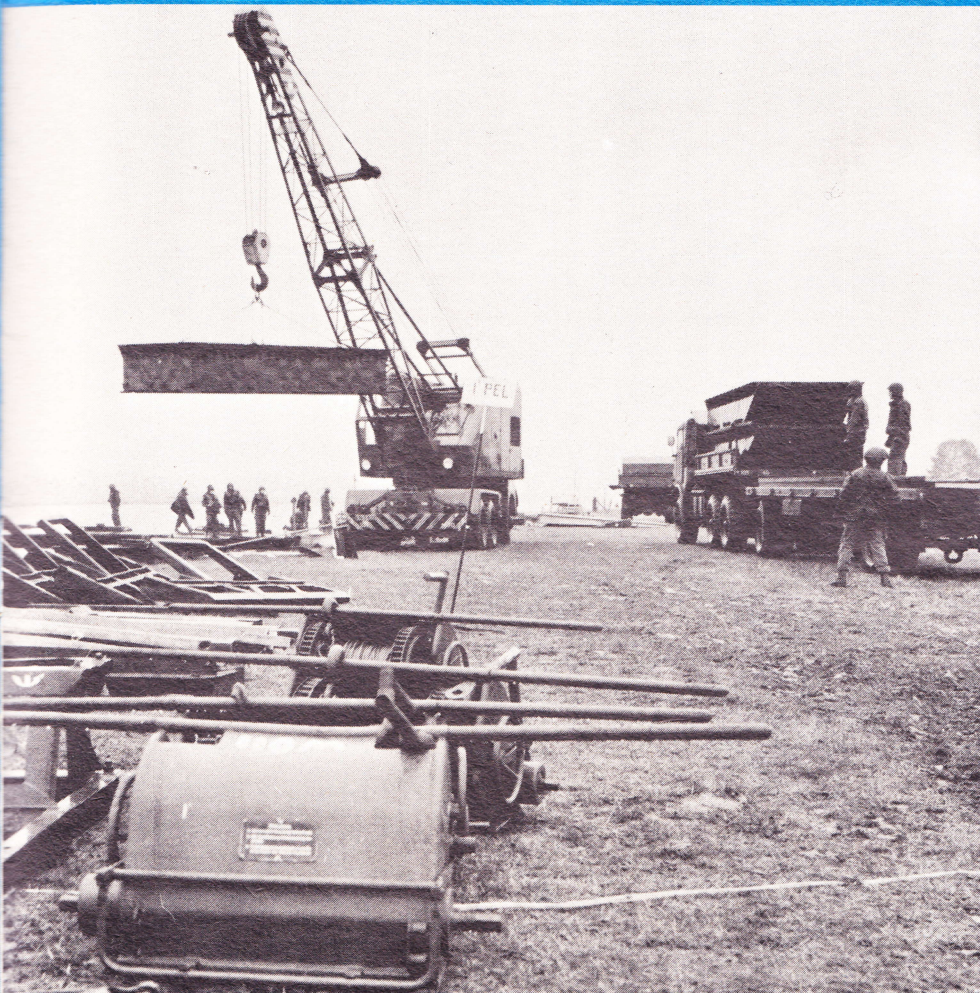
In deze mini-(neo)-koude-oorlogssfeer

valt het 'compliment' van de verbindingsofficier aan het Oostduitse adres bepaald op: 'De analisten aan Oostduitse kant zijn zo goed dat ze de belangrijkste netten er uit pikken en juist deze netten storen. Als ze echt hun best doen zijn we nergens meer'. Juist omdat ze 'aan de andere kant' kennelijk beter geoutilleerd zijn, acht hij het noodzakelijk dat er meer zend-ontvangstinstallaties komen, zodat er beter uitgeweken kan worden. Als er niet meer relaisstations opgezet kunnen worden is er volgens hem maar één alternatief: een systeem van vlaggen en tekens, 'met je vingertjes werken dus' (zoals dat overigens ook in Oost-Duitsland schijnt te worden gedaan). De Ooster-

buren luisteren (en storen) niet alleen. Zij kijken ook.

Op een afstand van maar ongeveer zes kilometer van de Oostduitse grens bouwen de genisten tijdens de eerste fase van de oefening een pontonplaatbrug over de Elbe. Het is niet zo maar een pontonplaatbrug. Voor het eerst overbrugt de Genie een afstand van 278 meter. Bovendien is het sinds 1945 niet meer voorgekomen dat daar een brug is gebouwd.

Een adjudant, daags na de vestiging van dit record: 'Reken maar dat ze van de andere kant met kijkers naar ons gekeken hebben. En ze zullen ook wel hebben gefilmd'. En kolonel A. Bos, de

commandant van 101 Geniegevechtsgroep, die 'persoonlijk niet gelooft' in ontspanning: 'Ik ben benieuwd naar de krantenpubliciteit in het Oost-blok'. Wat de Oostduitsers (ongetwijfeld) aan bijzonderheden zien: het aanbrengen van een natte verankering wegens de lengte van de brug (tevens een extra-handicap bij het invaren van de brug) en de lancering van een schaarbrug door een brugleggende tank voor een van de oeveraansluitingen.

Wat ze verder zien: keihard werkende genisten van 41 Geniebataljon die met medewerking van Pioniers van 120 Schwere Pionier Bataillon de brug met een draagvermogen van 50 ton binnen de gestelde tijd voor elkaar hebben (waarbij ook gebruik wordt gemaakt van materiaal van 170 Schwimmbrücke Bataillon). Kolonel Bos tilt niet zo zwaar aan de waarnemingen door de Oostduitsers. In de eerste plaats is er aan de Elbe – in vredetijd – een zeer beperkte mogelijkheid tot brugslag. De keuze moet wel vallen op de bewuste plek in verband met de bodemgesteldheid van zowel de Zuidelijke als de Noordelijke oever. Verder zijn de secties van de brug op verschillende plaatsen buiten het gezichtsveld van de Oostduitsers gebouwd, om daarna 's nachts tijdens een door de autoriteiten verordende stremming van de scheepvaart te worden ingevaren.

... De Elbe is maar bar breed. Goed voor een record ...

... De pontonplaatbrug over de Weser. Een routine-aangelegenheid, maar wel onder hoogspanning ...

En tenslotte is een dergelijke operatie toegestaan, als maar een zone van vijf kilometer tot de Oostduitse grens in acht wordt genomen. Tijdens de oefening wordt niet alleen aan de pontonplaatbrug over de Elbe met man en macht gewerkt. Gedurende de tweede fase krijgt de B-compagnie van 11 Geniebataljon op een nacht opdracht een mijnenveld van 2100 meter aan te leggen (voor het eerst met 'echte' oefenmijnen, van de Engelsen geleverd). Om drie uur in de nacht begint de compagnie aan de verplaatsing en om half zes in de ochtend zijn de genisten na het nodige laadwerk zover dat zij met het ingraven van de

mijnen kunnen beginnen. En dan komt om kwart over zes onverwacht het bericht af dat de compagnie er ook nog eens voor moet zorgen dat 120 kilometer verderop in de Weser een verendienst wordt ingesteld. Dit betekent dat de nodige groepsvoertuigen die pas met mijnen zijn geladen weer gelost moet worden. Niettemin gelukt het de twee bij de veren ingezette pelotons het werk een uur vroeger dan is opgedragen – om één uur in de middag – te klaren. Er zijn dan bij Intschede twee veren in de vaart. Maar nog krijgen de genisten geen rust. En het zal zelfs tot half tien de volgende morgen duren voordat zij hun slaapzakken te zien zullen krijgen.

... Neervallen en meuren ...

... Samenwerking met tactische eenheden belangrijk met het oog op camouflage ...

... Weinig 'total-loss' gevallen (o.m. de jeep van dominee Van der Heide. Aalmoezenier Kerklaan verklaart dat er op die jeep geen zegen rust). Wel zeventig reparaties ...

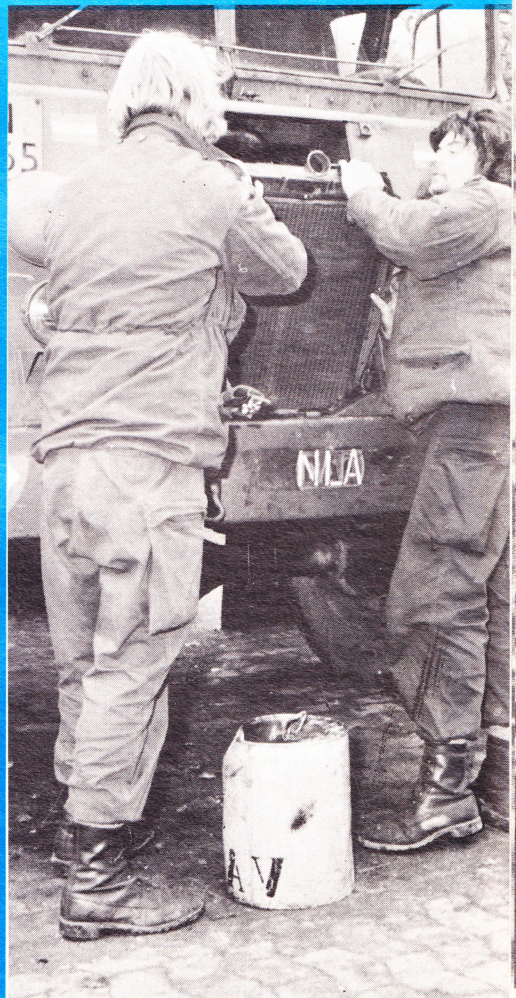
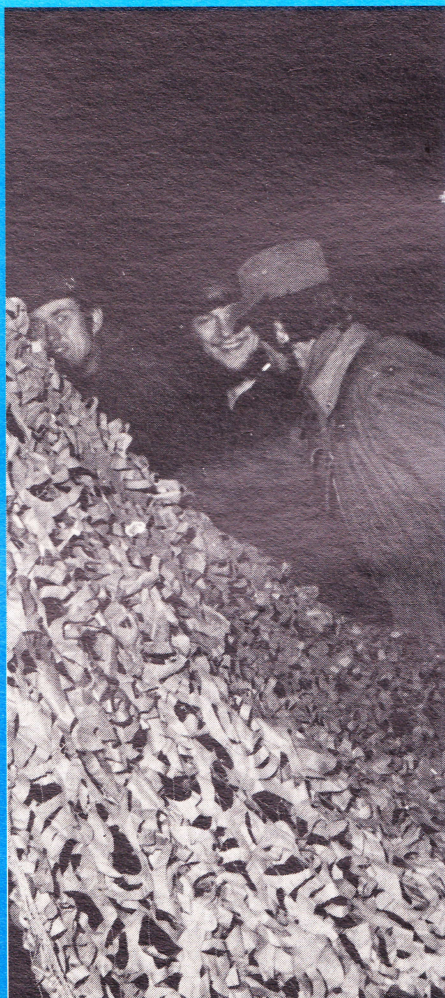
vlak na het in de vaart brengen van de veren kraakt een stem door de radio-ontvanger dat er een pontonplaatbrug moet komen bij Hagen-Grinden. Het blijkt een onmogelijke opdracht om tien uur 's avonds daarmee klaar te zijn. Want inmiddels is een van de veren NBC-besmet verklaard, zodat al het materieel via de overgebleven veer naar de overkant moet. En verder kunnen twee van de boten die voor het invaren van de brug nodig zijn pas om zes uur 's ochtends de sluis door. Aan de Weser is nergens een plek te vinden om de boten te water te laten. Als de twee werkpelotons afnokken zijn zij ongeveer dertig uur vrijwel onafgebroken in touw geweest. En ook

het bij het mijnenveld achterbleven werkpeloton heeft lange tijd door moeten jakkeren. Het ziet toch maar kans om nog 1260 mijnen van de 2100 te leggen. Een adjudant, 's avonds aan de tap in Gasthaus Schützenhof, de commandopost in Salzhausen: 'Genisten zijn rare kerels. Geef ze een stuk ijzer en ze werken zich de blaren in hun handen. En ook voor de schippers van de duwbotten neem ik mijn petje af. Als oud-pontonier kan ik dat werk wel beoordelen. Maar je moet je ook niet met het werk van zo'n schipper bemoeien. Die vloekt je de boot af, wat voor rang je ook hebt'. En de commandant van de B-compagnie van 11 Geniebataljon: 'Het is voor ons wel

de pittigste oefening geweest die we hebben gehad. Ze hebben er alle facetten ingebracht. Ik neem aan dat ze hebben willen uittesten hoe de mensen zich zouden gedragen. Ze hebben daarmee wel een zware wissel op ons getrokken.' Het is niet de enige wissel. Zo is er het bataljon dat tot vier uur in de nacht aan het verplaatsen is. En dat, als de oogleden nog maar nauwelijks zijn dichtgevallen, de opdracht krijgt om de bullen weer in te pakken en weg te wezen, naar een plek ... op twee kilometer afstand. (Het is dan wel duidelijk dat niet alleen schippers vloeken).

Zo is er ook soldaat S. Scholten van 41 Pagnie die op wacht staat in een bietenveld met achter zich een berg van 1500 oefenmijnen ... bijna zestig uur lang. Met recht mag hij wel de meest volhardende soldaat van de NAVO genoemd worden. Er is geen kroeg in de nabijheid en als daar per dag twee auto's langs komen wordt er gesproken van een drukke dag. (Zijn commentaar: 'Ach, het ging wel. Het was wel een beetje eenzaam').

Het zijn ook niet alleen de genisten die constant in touw zijn. In het verzorgingsgebied, rondom Tostedt, gonst het van activiteiten. Er worden, door de intendance, levensmiddelen verstrekt, Cadigoederen, motorbrandstoffen, reservedelen voor voertuigen, veldversterkingsmateriaal, oefenmijnen en

springmiddelen. Er worden, door de TD, voertuigen hersteld. En dat zijn nog maar twee van de dienstvakken die er hun steentje toe bijdragen dat een oefening van een dergelijke grote omvang draaiende wordt gehouden.

Complete motoren zijn er, door 113 Technische Dienst Herstel cie, vervangen (een vijftiental stuks), en verder reductiebakken, versnellingsbakken. In totaal worden er ongeveer zeventig voertuigen gerepareerd.

Er wordt, door 121 Gemintavplcie, ongeveer honderd ton levensmiddelen ontvangen en weer uitgegeven, van vleeswaren tot specerijen. Dezelfde compagnie 'verhandelt' ook ruim 300 ton brandstoffen. De Cadi cie, 'de gematste Aepen', ziet 2000 flessen drank door de vingers gaan, 75.700 pakjes sigaretten (er is 77,5 kilometer weggerookt) en 6000 liter bier (overigens verhoudingsgewijs een laagterecord).

In het gezelschap noeste werkers valt 163 Verbandplaats cie uit Ermelo een beetje uit de toon. Direct na aankomst hebben de hospikken een goed geoutilleerd veldhospitaal met 40 bedden, een polikliniek, een opnamecentrum en een apotheek ingericht. Maar de geachte cliënteel laat – gelukkig – op zich wachten, afgezien van een paar betrekkelijk lichte (o.a. zware griep-)gevallen. Het is opvallend dat juist de ziekenverzoorgers tegen het einde van de oefening

... Kilometers telefoonlijn van de verbindingdienst ...

... Drie gulden de man schade aan kapotgereden terrein. Overigens heeft een Duitse compagnie de primeur: drie rijen bietenveld ...

wel weer graag naar huis willen. Eigenlijk nog meer dan de genisten en de werkers in de logistieke sector, die doorgaans zwaar slaap tekort zijn gekomen, en die vooral tegen het einde van de oefening onder barre weersomstandigheden hebben moeten werken. Maar juist ook omdat er voor de artsen en hun helpers weinig werk aan de winkel is geweest, is kolonel Bos ingenomen met het verloop van de oefening. Daarbij is volgens hem gebleken dat de voorbereidende plannen voor een mogelijke oorlogssituatie redelijk kloppen, dat de mensen met goede oefenmiddelen enthousiast te krijgen zijn, dat de daadwerkelijke oefenstoringsmiddelen voor

85% realistisch zijn geweest (onder meer acht hij de aangebrachte wegkrateringen, verhakkingen, versperringen en mijnevelden redelijk voldoende), dat de oefening qua technische aspecten geslaagd is en dat samenwerking met tactische eenheden belangrijk is, onder meer met het oog op camouflage.

Wat recht overeind blijft staan is het feit dat de veegploeg van 105 Pontonplaatbrug cie, de 'firma Rob en Klop', op de terugweg aan de kant van de Autobahn staat te lassen (een van een kraan afgevlogen olievulpijp) en reparaties verricht (zelfs een complete aandrijf-as moet worden vervangen). Het zijn wagens die slechts kreunend weer op gang kunnen komen, maar overigens weer keurig in Nederland aankomen. 'Gewoon geluk', zegt een van de sergeanten-majoor aan wie een deel van de naam van de 'firma' is ontleend.

Wat ook recht overeind blijft staan is dat het de eerste keer is dat de verbindingstekorten bij 101 Geniegevechtsgroep zijn gebleken. En tenslotte staat of valt een militaire operatie met de verbindingen. De oefening X-02, die volgend jaar, zij het op wat kleinere schaal, zal worden gehouden, moet uitmaken in hoeverre de zwakke plekken zullen zijn verholpen.

